

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 374)

12.7.1997 Tarihine Kadar Sorumlu Müdür Sıfatı ile İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/627)

T.C.

Başbakanlık

23.7.1997

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-1226/3128

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 23.7.1997 tarihinde kararlaştırılan "12.7.1997 Tarihine Kadar Sorumlu Müdür Sıfatı ile İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi birlikte gönderilmiştir.

Komisyonlarda ve Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ederim.

Mesut Yılmaz

Başbakan

GENEL GEREKÇE

5680 sayılı Basın Kanununun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının 1 ve 2 numaralı bentleri mevketelerle işlenen suçlarda, suçu vücuda getiren yazıyı yazan veya resmi yapan kimse ile beraber mevketenin sorumlu müdürünü de cezaî yönden sorumlu tutmuştur. Bu durumda, haber, havadis, belge getiren; suçu oluşturan yayını hazırlayan; fikir unsurunu gerçekleştiren yazıyı veya haberi yazan ile iştirak irâdesi bulunmadığı halde sorumlu müdür de cezalandırılmaktadır. Sorumlu müdürlerin yoğun bir haber ve yazı akışı içinde yayınlanmasına izin verdikleri yazı veya haberlerin içeriğinin suç teşkil ettiğini her zaman anlayabilmelerine olanak bulunmamaktadır. Nitekim yazı ve haberde suç unsurunun bulunup bulunmadığının belirlenmesi için mahkemeler çoğu kez bilirkişi mütalaalarına başvurmaktadırlar.

Kanun Tasarısının amacı, 12.7.1997 tarihine kadar işlenen suçlar nedeniyle Basın Kanununun 16 ncı maddesi ve özellikle bu maddenin ikinci fıkrasındaki hüküm veya sair mevzuat hükümleri gereğince ve sorumlu müdür sıfatıyla mahkûm edilmiş bulunan sorumlu müdürlerin kesinleşmiş cezalarının infazını ertelemek ve aynı tarihe kadar işlenmiş suçlar dolayısıyla ve sorumlu müdürlük sıfatı nedeniyle girişilecek takibatın veya açılmış davaların hükme bağlanmasının ertelenmesini sağlamaktır.

Böylece, bir kere, sorumlu müdürler hakkında, bu sıfatları nedeniyle verilmiş ve kesinleşmiş cezaların infazı henüz tamamlanmamış ise, cezanın geri kalan kısmının çektirilmesi ve infazına başlanmamış olan her türlü cezanın gerçekleştirilmesi ertelenecektir. Yayını tarihinde tamamen çekilmiş veya infaz edilmiş bulunan cezalar bakımından kanunun bir etkisinin olamayacağı açıktır.

İkinci olarak, işlenen suçtan dolayı sorumlu müdürlük nedeniyle açılması gerekli takibat ertelenecektir.

Üçüncü olarak, takibata başlanmış olmakla beraber henüz kamu davasının açılmamış bulunduğu hallerde de aynı suretle erteleme kararı verilecektir.

Dördüncü olarak, kamu davası açılmış ise, hangi safhada olursa olsun, davaya devam olunması ertelenecektir.

Böylece haklarında cezanın veya takibatın yahut kamu davasının devamının ertelenmesine karar verilmiş olan sorumlu müdürler, ertelenme tarihinden itibaren üç yıl içerisinde işlenmiş kasıtlı bir cürümden dolayı sorumlu müdür sıfatıyla mahkûm edildiklerinde erteleme kendiliğinden düşecek, ertelenen cezalar aynen çektirilerek, ertelenmiş olan takibata veya davaya devam olunarak gereken hüküm kurulacaktır.

Üç yıl olarak belirlenen bu deneme süresi olaysız olarak sona erdiğinde ise, mahkûmiyet vaki olmamış sayılacak, dava açılmayacak ve açılmış olan davanın ortadan kaldırılmasına karar verilecektir.

Böylece 12.7.1997 tarihine kadar işlenen suçlar nedeniyle sorumlu müdür sıfatı ile haklarında ceza verilmesi gerekli kişiler bakımından ertelemenin uygulanması ve adı geçenlerin, şarta bağlı olarak ceza ve mahkûmiyetten kurtulmaları sağlanmış olmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – Maddenin birinci fıkrası 12.7.1997 tarihine kadar işlenen suçlardan dolayı sorumlu müdür sıfatıyla mahkûm edilmiş kimselerin cezalarının infazını ertelemektedir.

İkinci fıkra, erteleme hükmünün halen cezalarını çekmekte bulunan sorumlu müdürler hakkında da geçerli olduğunu açıklamaktadır. Ancak, suçlar dolayısıyla, sorumlu müdür hakkında verilen cezalar tamamıyla infaz edilmiş ise artık bir ertelemenin söz konusu olamayacağı açıktır. Görülüyor ki, böylece birinci fıkrada belirtilen hallerde, verilmiş olan cezaların ertelenmesi söz konusu olmaktadır.

Bu Tasarıda yer alan erteleme geçici ve özel niteliktedir; Gerçekten sorumlu müdür hakkında hükmedilen cezaların sayısına, miktarlarına, suçların adedine bakılmaksızın erteleme öngörülmüştür.

Henüz hükme bağlanmayan suçlar hakkında ise takibat veya davanın açılmasının yahut sona erdirilmesinin erteleneceği üçüncü fıkrada hükme bağlanmıştır. Böylece davanın açılmasının ertelenmesi kurumu mevzuatımızda ilk defa yer almaktadır. Batı hukuklarında uygulama yeri bulan bu kurum, genellikle cezası ağır olmayan ve belirli bir miktarı aşmayan suçlar hakkında kabul edilmektedir. Tasarıda ise, bazı suçlar ve failer hakkında uygulanması geçici olarak öngörülen bu kurum, suçun nev'i, adedi ve cezanın miktarı nazara alınmaksızın tatbik edilecektir.

Madde 2. – Bu madde ertelemenin sonuçlarını düzenlemektedir: Birinci fıkraya göre, ertelenme tarihinden itibaren üç yıl içerisinde işlenen kasıtlı bir cürümden dolayı sorumlu müdür sıfatıyla mahkûmiyet halinde ertelenen cezalar aynen çektirilecektir. Bu halde ertelemeyi düşürecek mahkûmiyetin de sorumlu müdür sıfatı nedeniyle verilmiş bulunması gerekmekte, böylece sorumlu müdürün bu sıfatına ilişkin bulunmayan mahkûmiyetlerinin ertelemeyi etkilemeyeceği belirtilmiş olmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, erteleme kararı verildiğinde cezanın bir kısmı çekilmiş ise, birinci fıkrada belirlenen halde çekilen ceza erteleminin düşmesi nedeniyle infaz edilecek cezaya mahsup edilecektir. Cezanın çekilen kısmı itibarıyla mahkûm hakkında şartla salıvermenin uygulanması mümkün idi ise, üç sene içerisinde işlenen yeni suçta rağmen birinci suçtan dolayı şartla salıverme kararı verilebilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrası üç yıllık deneme süresinin olaysız geçirilmesi haline ilişkin sonuçları belirlemektedir. Cezanın ertelendiği hallerde, sorumlu müdür hakkındaki mahkûmiyet vaki olmamış sayılacak ve dolayısıyla artık hiçbir cezaî sonuç meydana getiremeyecektir; hukukî takibatın mümkün olduğu ise açıktır.

Ertelene takibata veya davanın durdurulmasına ilişkin bulunmuş idi ise artık yeniden dava açılmayacak, açılmış olan davanın da ortadan kaldırılmasına mahkemece karar verilecektir.

Kamu davasının ortadan kaldırılmasına mahkemece res'en karar verilebileceği gibi, sorumlu müdür veya Cumhuriyet Savcısının talebi üzerine de alınabileceği açıktır.

Madde 3. — Yürürlükle ilgilidir.

Madde 4. — Yürütmeyle ilgilidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 11627

Karar No. : 55

31.7.1997

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

12.7.1997 Tarihine Kadar Sorumlu Müdür Sıfatı ile İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun Tasarısı, Adalet Bakanı Sayın M. Oltan Sungurlu'nun ve Adalet Bakanlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzca incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiş ve Tasarı, Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

5680 sayılı Basın Kanununun 16 ncı maddesine göre, mevkutelerle işlenen suçlarda, suçu vituda getiren yazıyı yazan veya resmi yapan kimse ile beraber mevkutenin sorumlu müdürü de cezaî yönden sorumlu tutulmuştur.

Haber, havadis, belge getiren; suçu oluşturan yayını hazırlayan; fikir unsurunu gerçekleştiren yazıyı veya haberi yazan ile iştirak iradesi bulunmayan sorumlu müdürlerin, yoğun bir haber ve yazı akışı içinde, yayımlanmasına izin verdikleri yazı veya haberlerin içeriğinin suç teşkil ettiğini anlayabilmelerine olanak bulunmamaktadır.

Nitekim, yazı ve haberde suç unsurunun bulunup bulunmadığının belirlenmesi için mahkemeler çoğu kez bilirkişi mütalaalarına başvurmaktadırlar.

Suç hazırlayan yazıyı yazan, resmi yapan kimse ile birlikte sorumlu tutulan ve halen cezaevlerinde hürriyetleri tehdit edilmiş bulunan sorumlu müdürlerin mağduriyetlerini gidermek için, Tasarının biran önce kanunlaşmasını uygun gören Komisyonumuz, İçtüzüğü'nün 52 nci maddesi gereğince Genel Kurulda öncelikle görüşülmesine oybirliği ile karar vermiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan

Ahmet Tekdal

Ankara

Kâtip

İ. Cevher Cevheri

Adana

Başkanvekili

Ergun Özkan

Niğde

Üye

İlhan Aküzüm

Ankara

Üye
Hasan Belhan
Elazığ
Üye
Ali Günay
Hatay
Üye
Halil Cin
İçel
Üye
Ali Talip Özdemir
İstanbul
Üye
Ali Şahin
Kahramanmaraş
Üye
Mehmet Keçeciler
Konya
Üye
Fikret Karabekmez
Malatya

Üye
Hanifi Demirkol
Eskişehir
Üye
Erkan Muncu
Isparta
Üye
Ahmet Güryüz Ketenci
İstanbul
Üye
Metin Öney
İzmir
Üye
M. Necati Çetinkaya
Konya
Üye
Emin Karaa
Kütahya
Üye
Ayhan Gürel
Samsun

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

12.7.1997 TARİHİNE KADAR SORUMLU MÜDÜR SIFATI İLE İŞLENEN SUÇLARA İLİŞKİN DAVA VE CEZALARIN ERTELENMESİNE DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — 12.7.1997 tarihine kadar işlenmiş suçlar nedeniyle 5680 sayılı Basın Kanununun 16 ncı maddesi veya sair kanunlar hükümlerine göre sorumlu müdür sıfatıyla mahkûm edilmiş bulunan kimselerin cezalarının infazı ertelenmiştir.

Halen cezalarını çekmekte bulunan sorumlu müdürler hakkında da birinci fıkraya hüküm uygulanır.

İşlenen suçlardan dolayı sorumlu müdür hakkında henüz takibata geçilmemiş veya hazırlık soruşturmasına girilmiş olmakla beraber dava açılmamış veya son soruşturma aşamasına geçilmiş olmakla beraber henüz hüküm kurulmamış veya verilen hüküm kesinleşmemiş ise, davanın açılması veya kesin hükme bağlanması ertelenir.

MADDE 2. — Haklarında birinci madde hükümleri uygulanmış bulunan sorumlu müdürler, ertelenme tarihinden itibaren üç yıl içerisinde işlenen kasıtlı bir cürümden dolayı sorumlu müdür sıfatıyla mahkûm edildiklerinde ertelenen cezalar aynen çektirilir.

Sorumlu müdürün infazı ertelenen mahkûmiyetinden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar çektiği kısmı, birinci fıkrada belirtilen halde çekilecek cezaya mahsup edilir. Şartla salıverilmeye ilişkin hükümler saklıdır.

Davanın açılması veya hükme bağlanmasının ertelenmiş bulunduğu hallerde ertelenme tarihinden itibaren üç yıllık süre içerisinde işlenen kasıtlı bir suç nedeni ile sorumlu müdür sıfatıyla mahkûm olduğunda, ertelenen suçtan dolayı dava açılır veya ertelenmiş olan dava devam edilerek hüküm kurulur.

Üç yıllık süre, sorumlu müdür sıfatıyla yeniden kasıtlı bir cürümden mahkûm edilmeksizin geçirildiğinde, sorumlu müdür hak-

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

12.7.1997 TARİHİNE KADAR SORUMLU MÜDÜR SIFATI İLE İŞLENEN SUÇLARA İLİŞKİN DAVA VE CEZALARIN ERTELENMESİNE DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

kındaki mahkûmiyet vaki olmamış sayılır veya bu suçtan dolayı kamu davası açılmaz. Açılmış olan davanın ortadan kaldırılmasına karar verilir.

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Mesut Yılmaz
Başbakan

Başb. Yrd. ve Devlet Bak.

B. Ecevit

Devlet Bakanı

G. Taner

Devlet Bakanı

Y. Seçkiner

Devlet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Devlet Bakanı

R. Serdaroğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Gürel

Devlet Bakanı

Dr. İ. Saygın

Devlet Bakanı

R. Şahin

Devlet Bakanı

C. Kavak

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı

M. Batalli

İçişleri Bakanı

M. Başesgioğlu

Maliye Bakanı

Z. Temizel

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Y. Topçu

Ulaştırma Bakanı

N. Menzir

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

Enerji ve Tabii Kayn. Bakanı

C. Ersümer

Turizm Bakanı

İ. Gürdal

Başb. Yrd. ve Millî Sav. Bakanı

İ. Sezgin

Devlet Bakanı

H. Özkan

Devlet Bakanı

İ. Saygın

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Yıldırım

Devlet Bakanı

M. Gürdere

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Andican

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

B. Kara

Devlet Bakanı

E. Aşık

Devlet Bakanı

H. Gemici

Adalet Bakanı

O. Sungurlu

Dışişleri Bakanı

İ. Cem

Millî Eğitim Bakanı

H. Uluğbay

Sağlık Bakanı

H. İ. Özsoy

Tarım ve Köyşleri Bakanı

M. Taşar

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Kültür Bakanı

İ. Talay

Orman Bakanı

E. Taranoğlu

Çevre Bakanı

Dr. İ. Aykut